A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2021. május 12.*

„Előzetes döntéshozatal – A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a szociális biztonság területén – 79/7/EGK irányelv – A 4. cikk (1) bekezdése – A nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés – Bizonyos számú gyermekkel rendelkező nők számára szülés után járó nyugdíj-kiegészítés biztosítását előíró nemzeti szabályozás – E nyugdíj-kiegészítésből azon nők kizárása, akik előrehozott nyugdíjazást igényeltek – A 79/7/EGK irányelv hatálya”

A C-130/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Social nº 3 de Barcelona (barcelonai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2020. március 9-én érkezett, 2020. március 4-i határozatával terjesztett elő az

YJ

és

az **Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, C. Toader és M. Safjan (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– YJ képviseletében L. Ripoll Sans abogada,

– az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) képviseletében A. R. Trillo García és P. García Perea, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében M. J. Ruiz Sánchez, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Valero és I. Galindo Martín, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet 215. o.) 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet az YJ és az Instituto Nacional de la Seguridad Social (országos társadalombiztosítási intézet, Spanyolország, a továbbiakban: INSS) között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy az INSS megtagadta YJ-től az előrehozott öregségi nyugdíja keretében szülés után járó nyugdíj-kiegészítés nyújtását.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 79/7 irányelv első és második preambulumbekezdése kimondja:

„mivel a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK tanácsi irányelv [(HL 1976. L 39., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 187. o.)] 1. cikkének (2) bekezdése […] elrendeli, hogy az egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása céljából [az Európai Közösségek Tanácsa az Európai Közösségek Bizottságának] javaslata alapján eljárva rendelkezéseket fogadjon el, meghatározva az elv tartalmát, hatályát és alkalmazásának módjait; mivel [az EGK-]Szerződés nem rendelkezik az e cél eléréséhez szükséges sajátos jogkörökről;

mivel a szociális biztonság területén az egyenlő bánásmód elvét először azokban a törvényileg szabályozott rendszerekben kell megvalósítani, amelyek a betegség, a rokkantság, az idős kor, a munkahelyi balesetek, a foglalkozási megbetegedések és a munkanélküliség kockázata ellen nyújtanak védelmet, valamint az említett rendszerek kiegészítésére vagy helyettesítésére szolgáló szociális támogatások szabályozásában”.

4 Ezen irányelv 1. cikke szerint:

„Ezen irányelv célja a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása (a továbbiakban: »az egyenlő bánásmód elve«) a szociális biztonság és a 3. cikk szerinti szociális védelem egyéb elemeinek tekintetében.”

5 Az említett irányelv 4. cikkének szövege a következő:

„(1) Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés [helyesen: nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés] nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

– a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében,

– a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében;

– a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottaknak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket.

(2) Az egyenlő bánásmód elve nem sérti a nők anyasági védelmére vonatkozó rendelkezéseket.”

6 Ugyanezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Ez az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy ennek az irányelvnek a hatálya alól kizárják:

a) az öregségi és egyéb nyugdíjjogosultság szempontjából a nyugdíjkorhatár, illetve a nyugdíjkorhatárnak az egyéb juttatásokra vonatkozó esetleges következményeinek a meghatározását;

b) az öregségi nyugdíjrendszer keretében azoknak a személyeknek biztosított előnyöket, akik gyermekeket neveltek; a munkavégzés gyermeknevelés miatti megszakításainak időszakai utáni jogosultság megszerzését;

[…]”

A spanyol jog

7 A 2015. október 30-i Real Decreto Legislativo 8/2015 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (a társadalombiztosításról szóló általános törvény egységes szerkezetű változatának jóváhagyásáról szóló 8/2015. sz. királyi törvényerejű rendelet; a BOE 2015. október 31-i 261. száma, 103291. o.) által jóváhagyott, egységes szerkezetbe foglalt Ley General de la Seguridad Social (a társadalombiztosításról szóló általános törvény; a továbbiakban: LGSS) „Szülés után járó nyugdíj-kiegészítés a társadalombiztosítási rendszer járulékalapú nyugdíjai esetén” című 60. cikke a következőképpen szól:

„(1) A társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásukra tekintettel nyugdíj-kiegészítés jár azon nőknek, akiknek vér szerinti gyermekeik születtek vagy akik gyermekeket fogadtak örökbe, és a társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében járulékalapú öregségi, özvegyi vagy tartós rokkantság esetére járó nyugdíjban részesülnek.

Az említett kiegészítés – amely minden tekintetben járulékalapú állami nyugdíj – a hivatkozott nyugdíjak alapösszege tekintetében alkalmazott meghatározott százalékból adódó eredménynek megfelelő összegből áll, amely a gyermekek számától függ az alábbi csoportok szerint:

a) két gyermek esetén: 5%.

b) három gyermek esetén: 10%.

c) négy vagy több gyermek esetén: 15%.

A kiegészítésre való jogosultságnak és összegének meghatározása szempontjából kizárólag a megfelelő nyugdíjra való jogosultságot keletkeztető tényállást megelőzően született vagy örökbefogadott gyermekek számát kell számításba venni.

(2) Amennyiben az eredetileg megállapított nyugdíj összege – a kiegészítés alkalmazása nélkül – meghaladja az 57. cikkben meghatározott legmagasabb összeghatárt, a nyugdíj és a kiegészítés összege nem haladhatja meg az engedélyezett kiegészítés 50 százalékával megemelt, hivatkozott összeghatárt.

Ugyanígy, ha a megállapított nyugdíj összege – a kiegészítést csak részben alkalmazva – eléri az 57. cikkben meghatározott legmagasabb összeghatárt, az érdekelt jogosult lesz továbbá a kiegészítés azon részének 50 százalékára, amely meghaladja az adott időpontban hatályos legmagasabb összeghatárt.

Azokban az esetekben, amelyekben törvényi vagy rendeleti úton más okból meg lehet haladni a legmagasabb összeghatárt, a kiegészítést a jelen bekezdés szerint számítják ki, a nyugdíj eredeti összegeként az adott időpontban érvényes legmagasabb összeghatárt figyelembe véve.

Ha a kiegészítendő nyugdíjat – nemzetközi szabályozás alkalmazási körében – az összes időarányos biztosítási időszak alapján kell megállapítani, a kiegészítést a megállapított elméleti nyugdíj alapján kell kiszámítani és az eredmény tekintetében a vonatkozó arányos részt alkalmazni kell.

[…]

(4) A nyugdíj-kiegészítés nem alkalmazandó a 208. cikk szerinti, az érdekelt saját döntése alapján történő előrehozott nyugdíj igénybevétele esetén és a 215. cikk szerinti részleges nyugdíj esetén sem.

A fentiek ellenére meg kell állapítani a kért nyugdíj-kiegészítést, ha a részleges nyugdíj alapján igényelnek teljes nyugdíjat, az adott esetre vonatkozó nyugdíjkorhatár betöltését követően.

[…]”

8 Az LGSS „Önkéntesen választott előrehozott öregségi nyugdíj” című 208. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az érintett személy saját döntése alapján az előrehozott öregségi nyugdíjazást az alábbi feltételek szerint veheti igénybe:

a) A 206. cikkben hivatkozott csökkentési együttható alkalmazása nélkül betöltötte a 205. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerint alkalmazandó korhatárnál legfeljebb két évvel alacsonyabb életkort.

b) A pótlékok arányos részének figyelmen kívül hagyásával legalább 35 év tényleges járulékfizetési időszakot igazol. Kizárólag e célból csak a kötelező katonai szolgálat vagy az azt helyettesítő kötelező polgári szolgálat időtartamát veszik figyelembe, legfeljebb egy év mértékében.

c) Az ilyen jellegű nyugdíjazás általános és különös feltételeinek igazolását követően a kifizetendő nyugdíj összegének magasabbnak kell lennie az öregségi nyugdíj azon legkisebb összegénél, amely az érintett személyt családi állapota alapján 65. életéve betöltésekor megilletné. Ellenkező esetben az előrehozott öregségi nyugdíj nem vehető igénybe.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9 YJ kérelmére az INSS 2017. december 11-i határozatában jóváhagyta a korengedményes nyugdíjba vonulását és 2017. december 4-i hatállyal előrehozott öregségi nyugdíjat állapított meg számára. YJ e határozattal szemben kifogást nyújtott be, amelyben előadta, hogy három gyermeket felnevelt anyaként jogosult az LGSS 60. cikke szerinti, szülés után járó nyugdíj-kiegészítésre.

10 Mivel az INSS 2018. május 9-i határozattal azzal az indokkal utasította el e kifogást, hogy a szülés után járó e nyugdíj-kiegészítés nem alkalmazható abban az esetben, ha az érintett személy előrehozott öregségi nyugdíjat igényelt, YJ keresetet nyújtott be a Juzgado de lo Social nº 3 de Barcelona (barcelonai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország) előtt. YJ a kérdést előterjesztő bíróság előtt lényegében azzal érvel, hogy az LGSS 60. cikke hátrányos megkülönböztetést eredményez azon nők tekintetében, akik előrehozott nyugdíjba vonulásuk miatt nem részesülhetnek a szülés után járó e nyugdíj-kiegészítésben.

11 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a Bíróság a 2019. december 12-i Instituto Nacional de la Seguridad Social (Anyák nyugdíj-kiegészítése) ítéletben (C-450/18, EU:C:2019:1075) azt állapította meg, hogy az LGSS 60. cikke, amely nem tartozik sem a 79/7 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében előírt eltérés hatálya alá, sem az ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti kizárás hatálya alá, az említett irányelv által tiltott, a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

12 A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy nincs ok a Bíróság ezen ítéletben elfogadott érvelése olyan nők tekintetében *mutatis mutandis* történő alkalmazásának a mellőzésére, akik mindannyian azonos helyzetben vannak a szülés után járó e nyugdíj-kiegészítés igénybevételének módjától és idejétől függetlenül.

13 A kérdést előterjesztő bíróság szerint tehát felmerül a kérdés, hogy az LGSS 60. cikk szerinti szabályozás, amely kizárja az e cikk szerinti, szülés után járó nyugdíj-kiegészítésből az olyan nőket, akik mint YJ előrehozott öregségi nyugdíjat igényelnek, de azokat nem, akik a törvényben meghatározott rendes nyugdíjkorhatár szerint vonulnak nyugdíjba, vagy akik előrehozott nyugdíjat igényelnek, de azt szakmai pályafutásuk során végzett munkájuk okán vagy fogyatékosság esetén teszik, és az olyan nőket sem, akik azért veszik igénybe az előrehozott nyugdíjat, mert közvetlenül a nyugdíjazás előtti időszakban nekik fel nem róható okból megszűnt a munkaviszonyuk, összeegyeztethető-e azon uniós jogi elvvel, amely az egyenlő bánásmódot a lehető legszélesebb értelemben biztosítja, azaz nem csak a férfiak és a nők között, hanem a nők között is, és hogy e szabályozás nem minősül-e a 79/7 irányelv értelmében vett közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek.

14 E körülmények között a Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona (barcelonai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A 79/7 irányelv értelmében vett közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek tekinthető-e az olyan szabály, mint [az LGSS] 60. cikkének (4) bekezdése, amely az önkéntesen (előrehozott) nyugdíjba vonuló nőket kizárja a szülés után járó nyugdíj-kiegészítésből azon nőkkel szemben, akik szintén önként vonulnak nyugdíjba, de a törvényben meghatározott életkorban, vagy bár előrehozott nyugdíjat igényelnek, de azt szakmai pályafutásuk során végzett munkájuk okán, fogyatékosság esetén, vagy azért teszik, mert a nyugdíjazás előtt nekik fel nem róható okból szűnt meg a munkaviszonyuk?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

15 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében általában véve kérdez rá a 79/7 irányelv értelmezésére, és nem jelöli meg ezen irányelv olyan konkrét rendelkezését vagy rendelkezéseit, amelyek értelmezését kéri.

16 Ugyanakkor mind a feltett kérdés megfogalmazásából, mind a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben nyújtott magyarázatokból az következik, hogy e kérdés valójában a 79/7 irányelv szerinti, nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés fennállásának megállapítására irányul, amely megkülönböztetést ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése tiltja, amelynek értelmében a szociális biztonság területén a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással.

17 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon, és ebből a szempontból adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket (2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

18 Annak érdekében tehát, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ lehessen adni, a feltett kérdést úgy kell érteni, mint amely lényegében annak megállapítására irányul, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely a legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekkel rendelkező nők számára szülés után járó nyugdíj-kiegészítést ír elő a törvényben meghatározott életkorban való nyugdíjazásuk vagy bizonyos, törvényben meghatározott okok miatti előrehozott nyugdíjazásuk esetén, viszont az érintett személy önkéntesen választott előrehozott nyugdíjazása esetén nem.

19 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az a helyzet minősül a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti „nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek”, amelyben egy személlyel szemben neme miatt kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljártak vagy eljárnának (2018. június 26-i MB [Nemváltoztatás és öregségi nyugdíj] ítélet, C-451/16, EU:C:2018:492, 34. pont). Következésképpen ahhoz, hogy valamely közvetlen hátrányos megkülönböztetés a „nemen alapuljon”, valamely személyt a női vagy a férfi nemhez való tartozása miatt kell kedvezőtlen bánásmódban részesíteni.

20 Ezenkívül ki kell emelni, hogy a 79/7 irányelv az első és második preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett címének és 1. cikkének megfelelően a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítását célozza. Egyébiránt az ezen irányelv 1. cikkében használt rövidítés azt támasztja alá, hogy az említett irányelv egyéb szövegrészeiben szereplő „az egyenlő bánásmód elve” kifejezést úgy kell érteni, mint amely rövidített változatban utal „a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén” kifejezésre.

21 Ebből következően a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti „nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés” fogalma csak a férfi és a női munkavállalók közötti hátrányos megkülönböztetés eseteire vonatkozhat.

22 E körülmények között a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése nem tekinthető olyan uniós jogi rendelkezésnek, amely a tág értelemben vett egyenlő bánásmódot garantálja, azaz az ugyanazon nemhez tartozó személyek közötti egyenlő bánásmódot is. Éppen ellenkezőleg, a „nemen alapuló

közvetlen hátrányos megkülönböztetés” e rendelkezés szerinti fogalma olyan helyzetre vonatkozik, amikor a munkavállalókat a férfi vagy női nemhez való tartozásuk miatt részesítik kedvezőtlenebb bánásmódban a hasonló helyzetben lévő, a másik nemhez tartozó munkavállalókhoz képest.

23 A jelen esetben az alapügybeli helyzet egy olyan nőre vonatkozik, aki amiatt, hogy az előrehozott nyugdíjazást választotta, nem részesülhet a szülés után járó nyugdíj-kiegészítésben, és ezért úgy ítéli meg, hogy kedvezőtlenebb bánásmódban részesül azon nőkhöz képest, akik azért részesülhetnek e nyugdíj-kiegészítésben, mert a törvényben meghatározott életkorban mentek nyugdíjba, vagy a bizonyos, törvényben meghatározott okok miatti előrehozott nyugdíjazást választották.

24 Márpedig a 79/7 irányelv nem alkalmazható egy ilyen helyzetre, amennyiben az a szempont, ami alapján megtagadják a szülés után járó nyugdíj-kiegészítés biztosítását azon nők esetében, akik önkéntesen választják az előrehozott nyugdíjazást, nem az érintett munkavállaló neméhez, hanem a nyugdíjazása módjához kapcsolódik, az állítólagos megkülönböztető bánásmód így nem a „nemen alapul”. Ráadásul az érintett helyzet nem a férfi és női munkavállalók közötti hátrányos megkülönböztetésre, hanem a női munkavállalók közötti egyenlő bánásmód állítólagos megszakítására vonatkozik.

25 Ezt a megállapítást nem kérdőjelezi meg a 2019. december 12-i Instituto Nacional de la Seguridad Social (Anyák nyugdíj-kiegészítése) ítélet (C-450/18, EU:C:2019:1075), még akkor sem, hogy az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy tárgya ugyanaz a nemzeti szabályozás volt, mint az alapügyben. Ebben az ügyben ugyanis az alapeljárás felperese egy férfi munkavállaló volt, aki úgy ítélte meg, hogy kedvezőtlenebb bánásmódban részesült a női munkavállalóknál, mivel azon az alapon tagadták meg vele szemben a szülés után járó nyugdíj-kiegészítést, hogy a férfi nemhez tartozik. Az említett ítéletben a Bíróság tehát alapíthatta a 79/7 irányelvre az érvelését, amennyiben az egyenlő bánásmód állítólagos megszakítása a férfi munkavállalókat a női munkavállalókhoz képest érintette, és így az érintett munkavállaló nemén alapult, ám a jelen ügyben nem ez a helyzet.

26 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó helyzet nem tartozik a 79/7 irányelv hatálya alá.

27 A fenti megállapítások összességére tekintettel a feltett kérdésre azt kell válaszolni, hogy a 79/7 irányelv nem alkalmazható egy olyan nemzeti szabályozásra, amely a legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekkel rendelkező nők számára szülés után járó nyugdíj-kiegészítést ír elő a törvényben meghatározott életkorban való nyugdíjazásuk vagy bizonyos, törvényben meghatározott okok miatti előrehozott nyugdíjazásuk esetén, viszont az érintett személy önkéntesen választott előrehozott nyugdíjazása esetén nem.

A költségekről

28 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv nem alkalmazható egy olyan nemzeti szabályozásra, amely a legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekkel rendelkező nők számára szülés után járó nyugdíj-kiegészítést ír elő a

törvényben meghatározott életkorban való nyugdíjazásuk vagy bizonyos, törvényben meghatározott okok miatti előrehozott nyugdíjazásuk esetén, viszont az érintett személy önkéntesen választott előrehozott nyugdíjazása esetén nem.

Aláírások